

Scenariusz lekcji

Temat: **UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE**

CELE:

Uczeń:

- zna termin „ubezpieczenia społeczne”;
- wie, jakie są główne zadania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- posługuje się terminami: emerytura, zasiłek, świadczenie;
- zna zasady obowiązującego systemu emerytalnego.

METODY:

Metoda podająca – wykład, metoda problemowa – burza mózgów, dyskusja kierowana, metoda praktyczna – metoda niedokończonych zdań.

FORMY PRACY:

Praca indywidualna, praca w parach, praca w zespole klasowym.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

Rzutnik i laptop do pokazu multimedialnego, pokaz multimedialny, filmy, materiały warsztatowe – mapa myśli, opcjonalnie flipchart i pisaki.

CZAS TRWANIA ZAJĘĆ:

1 godzina lekcyjna.

UWAGI:

Celem lekcji jest zapoznanie uczniów z zagadnieniami związanymi z ubezpieczeniami społecznymi w Polsce. Sygnalizujemy na niej jedynie problematykę, nie zagłębiany się w szczegóły. W czasie lekcji korzystamy z prezentacji i komentarzy do slajdów, materiałów warsztatowych i filmów.

Takie wprowadzenie ułatwi uczniom pracę nad projektem. Podczas realizacji projektu uczniowie będą sami poszerzać swoją wiedzę – dlatego na lekcji nie muszą poznać odpowiedzi na wszystkie pytania czy wątpliwości. Metoda przewodnia lekcji to wykład ilustrowany slajdami. W trakcie wykładu uczniowie wykonują zadania. Pytaniami inicjujemy dyskusję. Kierujemy nią, odnosząc się do wiedzy i doświadczenia uczniów.

Na wstępie lekcji i na jej koniec prezentujemy filmy. Ważne, aby uczniowie zobaczyli je w całości podczas lekcji. Dlatego trzeba zadbać o odpowiednie tempo pracy.

Przed lekcją dobrze jest sprawdzić, czy nasz laptop i rzutnik odtworzą prezentację i filmy oraz przygotować odpowiednią liczbę kopii mapy myśli [Załącznik 4b].

PROPONOWANE SYTUACJE DYDAKTYCZNE:

- **Wstęp**

Informujemy uczniów, że będziemy realizować projekt edukacyjny dotyczący ubezpieczeń społecznych [slajd 1]. Zadaniem projektowym uczniów będzie przygotowanie materiału, który wyjaśni, dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne. Na lekcji uczniowie otrzymają podstawowe informacje związane z tematyką projektu.

- **Termin „ubezpieczenie”**

Wykład rozpoczynamy od zapytania uczniów, jakie mają skojarzenia związane z terminem „ubezpieczenie” [slajd 2]. Prosimy uczniów, aby wypełnili – indywidualnie lub w parach – mapę myśli [Załącznik 4b]. Każde skojarzenie jest dobre. Uczniowie mogą łączyć to pojęcie przede wszystkim z komercyjnymi firmami ubezpieczeniowymi, z ubezpieczeniem mieszkania czy samochodu. Opcjonalnie przygotowujemy na flipcharcie schemat mapy myśli i wspólnie z uczniami wypełniamy ją jako podsumowanie.

Nie rozwijamy dyskusji podczas wypełniania mapy myśli, korygujemy jedynie błędy.

Jeśli uczniowie wśród instytucji ubezpieczeniowych wymienią Zakład Ubezpieczeń Społecznych, możemy ich poinformować, że właśnie z tą instytucją będzie związany projekt.

- **Historia ubezpieczeń**

Wyjaśniamy, że ubezpieczenia społeczne nie są pomysłem świata współczesnego [slajd 3]. System ubezpieczeń społecznych wprowadzono w Niemczech już za czasów kanclerza Bismarcka.

- **Cel ubezpieczeń społecznych**

Prezentujemy filmy, do których linki znajdują się na stronie www.zus.pl/edukacja w zakładce [Szkoły podstawowe] → [Projekt z ZUS] → [Materiały]. Zwracamy uwagę uczniów na to, że bohaterowie filmów nie ubezpieczyli się i dlatego, kiedy znaleźli się w trudnej sytuacji, nie mieli środków do życia. Musimy się ubezpieczać, aby móc utrzymać siebie i rodzinę, gdy z powodu choroby, wypadku czy zaawansowanego wieku nie będziemy mogli pracować [slajd 4].

- **System ubezpieczeń społecznych**

Wymieniamy i krótko omawiamy kolejno prezentowane na slajdzie ryzyka i prawo do świadczeń z ubezpieczeń [slajd 5]. Podkreślamy, że ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych korzystamy przez całe życie [slajd 6]. Jednak aby je otrzymać, trzeba płacić składki. Wymieniamy uczestników powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych [slajd 7].

Wyjaśniamy, że instytucją, która zarządza systemem ubezpieczeń społecznych, jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) [slajd 8]. ZUS realizuje zadania określone w przepisach, które uchwała parlament [slajd 9]. ZUS nie prowadzi własnej polityki finansowej i nie może samodzielnie ustalać np. stóp procentowych składek czy zasad obliczania świadczeń. Decyduje o tym parlament w ustawach. Wymieniamy najważniejsze zadania ZUS wobec ubezpieczonych [slajd 10] i wobec świadczeniobiorców [slajd 11].

- **Świadczenia z ubezpieczeń**

Omawiamy rodzaje świadczeń z ubezpieczeń społecznych, które wypłaca ZUS. Zgodnie z prezentacją najpierw wymieniamy świadczenia z ubezpieczenia chorobowego [slajd 12]. Omawiamy, kiedy te świadczenia przysługują. Następnie wymieniamy świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego [slajd 13] i omawiamy pojęcie wypadku przy pracy i choroby zawodowej. Możemy zapytać uczniów, czy członkowie ich rodziny korzystali z takich świadczeń.

Potem omawiamy świadczenia z ubezpieczeń rentowych [slajd 14] i ubezpieczenia emerytalnego [slajd 15]. Pytamy uczniów, czy są w ich rodzinach i wśród znajomych osoby, które nie pracują, i jeśli tak – z jakiego powodu. Za pomocą pytań pomocniczych dowiadujemy się, z czego te osoby się utrzymują. Prowadzimy rozmowę tak długo, aż uczniowie powiedzą, że osoby te mają prawo do rent i emerytur. Chodzi o to, by pokazać, że emeryci to ich bliscy, np. dziadkowie. Pytamy uczniów, czy wiedzą, co to jest emerytura i skąd są pieniądze na emerytury. Rozmawiamy o definicji emerytury ze slajdu.

- **Umowa międzypokoleniowa**

Wyjaśniamy uczniom, na czym polega umowa międzypokoleniowa [slajd 16]. Pieniądze, które obecnie pracujący wpłacają jako składki, są wypłacane osobom na emeryturze. Tłumaczymy, dlaczego trzeba płacić składki na ubezpieczenia: większość z nas kiedyś nie będzie mogła pracować z powodu wieku (starości) i będzie potrzebować świadczenia – emerytury.

- **Wiek emerytalny i wysokość emerytury**

Omawiamy, jaki trzeba osiągnąć wiek, aby móc skorzystać w Polsce z emerytury (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn) [slajd 17]. Podajemy również przykłady z innych krajów. Podkreślamy, że osiągnięcie wieku emerytalnego daje prawo do przejścia na emeryturę. Nie jest to obowiązek.

Zaznaczamy, że wysokość emerytury zależy od wysokości opłacanych składek [slajd 18]. Im dłużej będziemy pracować, tym wyższą otrzymamy emeryturę. Jeśli płacimy niskie składki na ubezpieczenie emerytalne, to dostaniemy niskie świadczenie.

- **Podsumowanie**

Na zakończenie należy zaakcentować, że wspólnotę obowiązuje umowa międzypokoleniowa. Wszyscy solidarnie płacimy składki, choć nie wiemy, czy i kiedy skorzystamy ze zgromadzonego w ten sposób kapitału. Osoby ubezpieczone mają jednak gwarancję wypłaty świadczeń, np. w razie choroby czy wypadku.

- **Zadanie projektowe**

Na zakończenie zapraszamy na kilkuminutowy film o wiedzy polskiego społeczeństwa, w tym młodzieży, na temat ubezpieczeń społecznych [slajd 19]. Można wykorzystać metodę niedokończonych zdań.

Uczniowie, którzy biorą udział w projekcie, przygotowują materiał wyjaśniający, dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne [slajd 20].

Zachęcamy uczniów, aby w domu przeczytali komiks (s. 45) i inne materiały uzupełniające zamieszczone na stronie www.zus.pl/edukacja w zakładce [Szkoły podstawowe] → [Projekt z ZUS] → [Materiały].